Asiantuntijalausunto perustuslakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta

Esityksen tavoitteet ja postimarkkinoiden nykytila

Esityksen tarkoitus on valmistella sellaista sääntelyä, joka synnyttää laajan mahdollisuuden tuottaa palveluja kansalaisille erilaisilla tavoilla eikä sääntely estäisi uusien palvelujen syntymistä. Esityksen tavoitteena on se, että kokonaisuudistuksen jälkeen se mahdollistaisi postiyritysten kannattavan liiketoiminnan muuttuvassa toimintaympäristössä. Esityksen tarkoitus on lisäksi turvata laadukkaat ja kattavat jakelupalvelut koko maan alueella myös tulevaisuudessa toimintaympäristön muuttuessa.

Esitystä tarvitaan, koska Suomen postilähetyspalveluiden markkinat ovat olleet murroksessa jo 2000-luvun alkupuolelta lähtien. Kirjepostin volyymien laskuun on vaikuttanut ennen muuta yhteiskunnan kokonaisvaltainen digitalisoituminen ja erilaisten sähköisten viestintäpalveluiden, kuten sähköpostin, sosiaalisen median sovellusten sekä sähköisen asioinnin yleistyminen. Uusien sähköisten jakelukanavien syntyminen on vaikuttanut yhtä lailla myös sanoma- ja aikakauslehtien volyymien laskuun. Sitä vastoin postipakettien lähetysmäärät ovat viime vuosien aikana kasvaneet tasaisesti erityisesti verkkokaupan kasvun, liiketoiminnan yleisen globalisoitumisen sekä alentuneiden kuljetushintojen ansiosta.

Yleispalveluvelvollisuuden jatkaminen nykyiseen tapaan muodostuisi todennäköisesti yleispalvelun tarjoajalle kestämättömäksi taloudelliseksi taakaksi, sillä viisipäiväinen jakelu ei ole pitkällä tähtäimellä markkinaehtoisesti kannattavaa. Yleispalveluvelvollisuudesta arvioidaan tällä hetkellä koituvan noin 70-80 miljoonan euron kustannustaakka. Kirjemäärien vähenemisen noin 10 prosentilla vuodessa arvioidaan tarkoittavan noin 70 miljoonan euron liikevaihdon vuosittaista vähenemistä Postille. Tämä voisi johtaa siihen, että Posti Oy pyytäisi valtiota korvaamaan yhtiölle sen osan yleispalvelun nettokustannuksista, joka muodostaa sille kohtuuttoman taloudellisen rasitteen postilain 33 §:n mukaisesti.

Esityksen keskeinen sisältö

Yleispalvelun keräily ja jakelu

Lain 17 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yleispalveluun kuuluvat kirjelähetykset on keräiltävä ja jaettava vähintään kerran päivässä viitenä arkipäivänä viikossa, arkipyhiä lukuun ottamatta noudattaen 19 §:ssä säädettyä yleispalvelun laatustandardia eli kirjeiden kulkunopeutta. Esitetty muutos mahdollistaisi yleispalvelulähetysten joustavan tarjonnan, mutta vastaisi kuitenkin postidirektiivin vaatimusta viisipäiväisestä jakelusta. Sanoma- ja aikakauslehtien jakelu säilyisi edelleen kaupallisin sopimuksin järjestettävänä, kuten tälläkin hetkellä, ja ne jaettaisiin, kuten

Liikenne- ja viestintäministeriö | Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki | Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto | Puhelin 029516001 | www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi

kahdenvälisissä kaupallisissa sopimuksissa on sovittu. Esitys kohtelisi kansalaisia yhdenvertaisesti, koska kirjeiden kulkunopeuksia koskevia joustoja sovellettaisiin koko Suomeen.

Esityksessä ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi 17 §:n 2 momentti, jonka mukaan niillä Viestintäviraston määrittelemillä alueilla, joilla ei ole toteutettu kaupallisin ehdoin sovittua, vähintään viisi kertaa viikossa ilmestyvän tilatun lehden jakelua (sanomalehtien varhaisjakeluverkko), yleispalvelun tarjoajan on hankittava viisipäiväinen jakelu. Hankinnan järjestämisestä säädetään vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa. Viestintäviraston on selvitettävä vuosittain, miltä osin sanomalehtien varhaisjakeluverkkoihin on tehty muutoksia, ja tarvittaessa määriteltävä edellä tarkoitetut alueet uudelleen. Esitetty säännös varmistaisi viisipäiväisen jakelun säilymisen Viestintäviraston määrittelemillä alueilla. Varhaisjakeluverkkoihin katsotaan kuuluvan myös postinsaajien yhteisiin, niin sanottuihin heittolaatikoihin tapahtuva sanomalehtien varhaisjakelu.

Uuden 2 momentin mukaan yleispalvelun tarjoajan on järjestävä hankintamenettely jakelun osalta viitenä päivänä viikossa huolimatta siitä, onko yleispalvelukirjeitä jaettavana viitenä päivänä viikossa. Sekä 1 että 2 momentin osalta voidaan jakelussa ottaa huomioon lain 19 §:n laatustandardin mahdollistamat joustot yleispalvelukirjeiden kulkunopeudessa. Sen sijaan ehdotetussa 2 momentissa ei olisi mahdollista poiketa viisipäiväisen jakelun vaatimuksesta, vaikka yleispalvelukirjeitä ei siis olisi jaettavana viitenä päivänä viikossa. Hankintamenettely mahdollistaa liikennekaaren voimaan tulon myötä kuljetusten yhdistämisen aidosti esimerkiksi posti-, tavara- ja henkilökuljetuksia osalta.

Yleispalvelun tarjoajan on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Yleispalvelun tarjoaja toimisi itse jakelijana kuten nykyisin, jos kiinnostuneita jakelijoita ei tietyillä alueilla hankintamenettelyssä olisi. Yleispalvelun tarjoajan on järjestettävä hankintamenettely vain yleispalvelukirjeiden jakelun osalta, muilta osin se voi halutessaan jatkaa toimintaansa kilpailutetuilla alueilla, eli säännös ei kiellä yleispalvelun tarjoajaa toimimasta hankintamenettelyn kohteena olevilla alueilla.

Viestintävirasto arvioisi ja määrittelisi ne alueet, joissa ei ole sanomalehtien varhaisjakeluverkkoa. Varhaisjakeluverkolla tarkoitettaisiin verkkoa, jossa toteutetaan kaupallisin ehdoin sovittu, vähintään viisi kertaa viikossa ilmestyvän tilatun lehden jakelua. Säännöksessä käytetystä varhaisjakeluverkko -termistä huolimatta yleispalvelun tarjoaja tai hankintamenettelyssä valittu toimija voi jaella lähetykset päiväjakelussa. Sanomalehtien varhaisjakeluverkko mainitaan säännöksessä ainoastaan hankintamenettelyn aluetta rajaavana seikkana, ei siten, että sillä viitattaisiin jakelun toteutumisaikaan. Viestintäviraston tulisi tarkastella määriteltyjä alueita vuosittain ja tehdä tarvittavia muutoksia aluemäärityksiin, jos sellaiseen on tarvetta. Tarkastelu tehdään vuosittain vain niiltä osin kuin varhaisjakeluverkoissa on vuoden aikana tapahtunut muutoksia. Tällöin aiempiin aluemäärityksiin ei ole tarvetta tehdä muutoksia ja vuosittaista tarkastelua tiheämpää tarkasteluväliä

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

alueisiin tapahtuneiden muutosten osalta ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, koska se loisi tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

Uusi 2 momentti takaisi postinsaajien tasa-arvoisuuden koko maassa, koska taajama-alueilla on yleisesti useita vaihtoehtoisia jakelupalvelun tarjoajia muille kuin yleispalvelutuotteille, mutta haja-asutusalueille vaihtoehtoisia jakelupalveluiden tarjoajia ei ole. Näin järjestettävä jakelu turvaa kattavan jakelun koko maassa viitenä päivänä viikossa. Yleispalvelun tarkoituksena on täydentää kaupallista tarjontaa sellaisilla alueilla, joissa on vain yleispalvelun tarjoajan jakeluverkko. Siten palveluiden turvaamiseksi on perusteltua käyttää markkinaehtoista toimintaa pidemmälle menevämpiä vaatimuksia, kuten tässä esityksessä ehdotettua hankintamenettelyä.

Yleispalvelun laatustandardi eli kirjeiden kulkunopeus

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lain 19 §:n 1 momenttia siten, että yleispalveluun kuuluvat kotimaan kirjelähetykset, jotka on jätetty yleispalvelun tarjoajan välitettäviksi ja joista on maksettu voimassa oleva maksu, on jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 50 prosenttia on perillä viimeistään neljäntenä arkipäivänä ja vähintään 97 prosenttia viimeistään viidentenä arkipäivänä jättöpäivästä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lain 19 §:n 2 momenttia siten, että Euroopan unionin sisäinen ulkomaanposti on jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 50 prosenttia on perillä kolmantena päivänä ja 97 prosenttia viidentenä päivänä jättöpäivästä.

Esityksessä ehdotetaan siis, että kirjeiden kulkunopeutta koskevia vaatimuksia voitaisiin keventää ja siten hyödyntää Euroopan unionin sisäisen ulkomaanpostin direktiivin mukaiset joustot. Samalla yhtenäistettäisiin kotimaan ja Euroopan unionin sisäisen ulkomaanpostin laatustandardit.

Soveltamalla postidirektiivissä mahdollistettuja joustoja yllä esitetyllä tavalla keräily ja jakelu voidaan järjestää viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta poiketen mahdollisesti kolme kertaa viikossa. Kolmea jakelukertaa vähäisempää jakelukertojen määrää arkipäivien aikana, yleispalvelukirjeiden osalta, ei voida pitää riittävänä tai tarkoituksenmukaisena. Kulkunopeuden hidastaminen ehdotettuun niin sanottuun J+4 vaatimukseen ei mahdollista jakelupäivien vähentämistä enempää kuin kahdella päivällä viikossa. Jos jakelupäiviä olisi vähemmän kuin kolme viikossa, J+4 kulkunopeutta ei olisi mahdollista käytännössä toteuttaa kaikkina arkipäivinä keräilyvelvoitteen vuoksi. Näin ollen esimerkiksi kerran tai kaksi viikossa tapahtuva jakelu ei ole mahdollista eikä se vastaisi lain tarkoitusta.

Muut esitetyt muutokset yleispalvelusääntelyyn

Yllä esitetyn lisäksi yleispalvelutuotteiden sääntelyä esitetään muutettavaksi siten, että hinnoittelun tulisi olla kohtuullista, avointa ja syrjimätöntä. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yleispalvelutuotteiden hinnoittelussa sallittaisiin jatkossa kohtuullinen kate. Oikeutta poiketa jakelutiheyttä koskevista vaatimuksista vaikeakulkuisilla alueilla joustavoitettaisiin siten,

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

että poikkeuksen piirissä voisi olla koko maassa nykyisen 300 talouden sijasta enintään 1 000 taloutta.

Muita esitettyjä muutoksia

Esityksessä ehdotetaan myös, että postinumero- ja osoiterekisterijärjestelmän tietoja avataan paremmin hyödynnettäviksi. Näkövammaisille suunnattuja lähetyksiä koskevaa sääntelyä uudistettaisiin siten, että näkövammaiselle lähetettävä pistekirjoituslähetys olisi maksuton, vaikka sen lähettäisi muu kuin näkövammainen. Tällä hetkellä pistekirjoituslähetyksiä voi lähettää ilmaiseksi vain näkövammainen.

Kerrostalojen asuinhuoneistoihin jaettavat kirjelähetykset olisi jatkossa kannettava kerrostalokohtaisiin lokerikkoihin tai huoneistokohtaisiin postiluukkuihin. Muutos mahdollistaa lokerikkojen käytön, mutta ei tee siitä pakollista eikä lokerikkoja voida asentaa rappukäytäviin ilman taloyhtiön suostumusta. Lokerikkoja asennettaessa tulee myös huomioida esimerkiksi paloturvallisuusmääräykset. Käytännössä lokerikkojen yleistyminen tulee olemaan hidasta.

Viestintäviraston toimivaltuuksia erimielisyyksien ratkaisemisessa ja valvonta-asioiden käsittelyssä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan tietoyhteiskuntakaaressa säädettyä. Lisäksi lakiin tehtäisiin teknisiä merkityksettään vähäisiä muutoksia postilähetysten vastaanottoa, välitystä ja takavarikointia, jakelua sekä toimitusehtoja koskeviin säännöksiin.

Esityksen perustuslakikysymykset

Yhdenvertaisuus

Lain 17 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yleispalveluun kuuluvat kirjelähetykset on keräiltävä ja jaettava vähintään kerran päivässä viitenä arkipäivänä viikossa, arkipyhiä lukuun ottamatta ottaen huomioon lain 19 §:n yleispalvelun laatustandardi eli kirjeiden kulkunopeus. Esityksen 19 §:ssä ehdotetaan, että postilaissa mahdollistettaisiin yleispalvelulähetysten osalta postidirektiivin mahdollistamat joustot yleispalvelun laatustandardissa. Esityksessä ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi 17 §:n 2 momentti, jonka mukaan niillä Viestintäviraston määrittelemillä alueilla, joilla ei ole toteutettu kaupallisin ehdoin sovittua, vähintään viisi kertaa viikossa ilmestyvän tilatun lehden jakelua, yleispalvelun tarjoajan on hankittava viisipäiväinen jakelu. Esitetty säännös varmistaisi viisipäiväisen jakelun säilymisen Viestintäviraston määrittelemillä alueilla.

Postilailla säännellään vain yleispalvelulähetyksiä, jotka ovat käytännössä kansalaisten lähettämiä postimerkillisiä lähetyksiä. Yleispalvelulähetyksiä on tällä hetkellä jokaista suomalaista kotitaloutta kohden jaettavana keskimäärin alle yksi yleispalvelukirje viikossa, joista yksi kolmasosa on joulukortteja. Siten jos viikossa jaettavien yleispalvelukirjeiden määrä on pienempi kuin jakelupäivien määrä, on epätodennäköistä, että jakelupäivien vähentämisellä tai kirjeiden kulkunopeuden joustavoittamisella olisi merkittävää vaikutusta yleispalvelun koettuun laatuun. On kuitenkin huomioitava,

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

että vaikka kaikki kansalaiset eivät tarvitsisi jakelua viitenä päivänä viikossa, on kaikilla kansalaisilla yhtäläinen oikeus informaatioon.

Ehdotetun sääntelyn alueellisen eriyttämisen tarkoituksena on luoda edellytyksiä sille, että postilain soveltamisalan ulkopuolella oleva sanomalehtien jakelu saataisiin turvattua harvaan asutuilla alueilla, joilla yleispalvelun tarjoaja on tällä hetkellä ainoa jakelupalvelun tarjoaja. Tarkoitus on turvata kaikille Suomen kansalaisille yhtäläinen mahdollisuus laadukkaisiin ja turvallisiin jakelupalveluihin niin kirjepostin kuin lehtien osalta.

Yllä esitellyt säännösehdotukset mahdollistavat sen, että yleispalvelun laatustandardia eli kirjeiden kulkunopeusvaatimuksia joustavoittamalla yleispalvelulähetykset voitaisiin jakaa mahdollisesti kolmena päivänä viikossa. Muiden kuin yleispalvelulähetysten jakelu jatkuu edelleen nykyisellään, koska esimerkiksi yrityskirjeiden, viranomaisten lähettämien kirjeiden ja sanomalehtien jakelu perustuu kahdenvälisiin kaupallisiin sopimuksiin, joita ei postilaissa säännellä. Taajama-alueilla on yleispalvelun tarjoajan jakeluverkon lisäksi muita vaihtoehtoisia jakeluverkkoja ja siksi esityksessä ei nähdä tarkoituksenmukaiseksi säätää taajama-alueiden viisipäiväistä jakelua yleispalvelun tarjoajan velvoitteeksi. Sen sijaan haja-asutusalueilla, joissa ei ole vaihtoehtoisia jakeluverkkoja, on jakelu hankintamenettelyn myötä varmistettava viitenä päivänä viikossa. Yleispalvelun tarkoitus on turvata palvelut siellä, missä markkinaehtoista toimintaa ei synny.

Esityksessä varmistetaan kansalaisten yhdenvertainen kohtelu, koska kirjeiden kulkunopeusvaatimuksia yleispalvelutuotteiden osalta joustavoitetaan koko maassa, mutta muiden tuotteiden osalta haja-asutusalueilla taataan viisipäiväinen jakelu hankintamenettelyä hyödyntäen, kun taas kaupungeissa jakelun voi järjestää myös muu toimija kuin yleispalvelun tarjoaja, jolloin mahdollisuus viisi- tai jopa seitsemänpäiväiseen jakeluun säilyy koko maassa. Jos varhaisjakelu päätettäisiin lopettaa koko maassa, olisi hankintamenettelyä sovellettava koko maan alueella, joten kaikkia kansalaisia kohdeltaisiin yhdenvertaisesti myös tällaisessa tilanteessa. Esitys turvaa myös kansalaisten yhdenvertaisen oikeuden informaatioon, koska jakelu viitenä päivänä viikossa turvataan myös haja-asutusalueilla, joissa postinlähettäjillä, kuten kansalaisilla, yrityksillä tai sanomalehdillä ei ole mahdollisuutta valita yleispalvelun tarjoajalle vaihtoehtoista jakelupalvelun tarjoajaa.

Yleispalvelun laatustandardin joustavoittaminen mahdollistaa joustoa vain yleispalvelukirjeiden jakeluun. Esityksen ehdotuksilla ei nähdä olevan vaikutuksia esimerkiksi viranomaistoiminnan asioiden vireillepanoon, selvityspyyntöjen tai niihin annettavien vastausten lähettämiseen tai päätösten tiedoksiantoon kirjeitse, koska kyseiset kirjeet eivät kuulu yleispalveluvelvoitteen alaisiin tuotteisiin. Näistä syistä esityksen valmisteluvaiheessa ei nähdä tarpeelliseksi tarkistaa esimerkiksi tiedoksisaamista tai valitusaikoja koskevaa lainsäädäntöä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan lain 40 a §:n sääntelyä pistekirjoitusta sisältävän lähetyksen maksuttomasta lähettämisestä laajennettavaksi siten, että oikeus koskisi näkövammaisten lisäksi muitakin henkilöitä. Ehdotusta voidaan asiallisesti pitää perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäänteln

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

kannalta hyväksyttävänä positiivisena erityiskohteluna. Yhdenvertaisuudesta on ehdotuksessa säädetty perustuslain 6 §:n edellyttämällä tarkkuudella. Ehdotuksen säännökset eivät ole ristiriidassa perustuslain 6 §:n kanssa.

Omaisuuden suoja

Postilain 38 § esitetään muutettavaksi siten, että postiyritykset velvoitettaisiin luovuttamaan osoitetietojaan postitoiminnan hoitamiseksi käyttökelpoisessa muodossa, avoimin ja syrjimättömin ehdoin sekä irrottamiskustannuksin, joka muodostuu osoitetietojen erottamisesta osoiterekisteristä ja niiden luovuttamisen järjestämisestä. Ehdotus merkitsee viranomaisen mahdollisuutta rajoittaa omistajan oikeutta määrätä omaisuutensa käytöstä perittävän vastikkeen suuruudesta. Ehdotuksessa on ensi sijassa kysymys postimarkkinoilla toimivien yritysten välisissä suhteissa noudatettavasta hinnoittelusta.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että kun sääntely kohdistuu pörssiyhtiöihin tai muihin varallisuusmassaltaan huomattaviin oikeushenkilöihin, lainsäätäjän liikkumavara on omaisuuden suojan näkökulmasta lähtökohtaisesti suurempi kuin silloin, kun sääntelyn vaikutukset muodostuvat hyvin välittömiksi oikeushenkilön taustalla olevien luonnollisten henkilöiden asemalle. Koska esitetty sääntely on tarkkarajaista ja Posti Oy:n kannalta kohtuullista, on esitettyä sääntelyä pidettävä perustuslain mukaisena.

Yleispalvelun tarjoaja saattaa siten joutua tarjoamaan yleispalveluita myös tappiolla, jos se ei yrityksen kokonaistaloudellinen tilanne huomioon ottaen ole kohtuutonta. Tämä on perusteltua siitä syystä, että yleispalvelun tarjoaja saa asemastaan kilpailuetua myös muille palvelumarkkinoille ja pystyy hyödyntämään toiminnassaan muun muassa mittakaava-etuja. Kilpailuetuna voidaan pitää myös sitä, että yrityksen jakeluverkko on rakennettu käytännössä ”monopolimarkkinoilla”.

Henkilötietojen suoja

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lain 38 §:n 3 momenttia siten, että tiedon saatavuuden parantamiseksi postiyritys voisi luovuttaa yhteisöjen osoitetietoja rajattomasti niitä haluaville tahoille. Tällä hetkellä postilain 2 §:ssä säädetyillä postiyrityksillä on velvollisuus luovuttaa toisilleen osoiterekisteritietoja. Tietojen luovuttaminen postiyritysten osoiterekistereistä muille kuin postiyrityksille jää postilain 38 §:n 4 momentin mukaisen hinnoitteluvelvoitteen ja Viestintäviraston toimivallan ulkopuolelle. Siksi postilakia olisi perusteltua muuttaa siten, että se mahdollistaisi yhteisöjen osoiterekisteritietojen luovutuksen muillekin osoitteellista jakelutoiminta harjoittaville toimijoille kuin postiyrityksille. Yhteisöjä koskevat tiedot eivät ole henkilötietoja, joten niitä tulisi voida vapaasti luovuttaa esimerkiksi markkinointitarkoituksiin.

Ministeriö pitää yllä esitettyä ehdotusta ongelmattomana tietosuojanäkökulmasta. Osoiterekisterissä olevaa henkilötunnusta ei saa luovuttaa edelleen. Postilain 38 §:n 5 momentissa säädetään rekisteröidyn kieltooikeudesta siten, että osoiterekisteriin rekisteröity henkilö voi kieltää henki-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

lötietojensa luovuttamisen osoitteiden tarkistamis- ja korjaamispalveluiden yhteydessä. Käytännössä luovutuskiellon tehneitä henkilöitä on noin 84 000. Edellä kuvattu oikeus kieltää tietojensa luovuttaminen ei estä tietojen luovuttamista toisille postiyrityksille 4 momentin mukaisen luovutusvelvollisuuden nojalla, vaan se koskee kaupallisin ehdoin tapahtuvaa rekisterien tarkistamis- ja korjaamispalveluita.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lain 38 §:n 6 momentti. Momentin mukaan postiyrityksen olisi poistettava osoiterekisterissä oleva aiempi tieto viimeistään 20 vuoden kuluttua siitä, kun postiyritys on saanut tiedon siinä tapahtuneesta muutoksesta. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on ratkaista postiyrityksien käytännön ongelmat, jotka liittyvät osoiterekisterissä olevien aiempien tietojen poistamiseen. Käytännössä lähettäjillä voi olla käytössä hyvin vanhoja osoitetietoja. Esimerkiksi Posti Oy:n palvelutuotannossa tehdyn otannan mukaan noin kaksi prosenttia osoitteista sisältää virheitä tai puutteellisuuksia. Rekisterinkorjauspalveluissa tehdyn otannan perusteella lähettäjien käyttämistä osoitteista keskimäärin 3,5 prosenttia on vanhoja.

Valmistelun aikana on todettu tarve säilyttää esiin historiatietojen historiatietoja säilyttämisen tarpeellisuuden myös kymmenen vuoden jälkeenkin. Kun historiatietoja on 10-vuotissäännön vuoksi poistettava, virheellisen tai puutteellisen tiedon sisältäviä osoitteita ei pystytä päivittämään ja perillesaamattomien lähetysten määrä kasvaa. Osoitehistorian poistaminen ja sen myötä perillesaamattomien postilähetyksien runsas määrä ei ole postin lähettäjän, postin vastaanottajan eikä postiyrityksen edun mukaista. Momenttia ei voida suoraan kumota, koska perustuslakivaliokunta on käytännössään edellyttänyt, että henkilötietojen säilytysaika tulee täsmällisesti määrittää ja siten tietoja ei voi säilyttää osoiterekisterissä määrittelemättömiä aikoja. Määräaikaa määriteltäessä on otettava huomioon henkilötietolain 9 §, jonka mukaan käsiteltävien henkilötietojen on oltava määritellyn henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen kannalta tarpeellisia. Niin ikään rekisterinpitäjän on ilman aiheetonta viivytystä oma-aloitteisesti tai rekisteröidyn vaatimuksesta oikaistava, poistettava tai täydennettävä rekisterissä oleva, käsittelyn tarkoituksen kannalta virheellinen, tarpeeton, puutteellinen tai vanhentunut henkilötieto. Rekisterinpitäjän on henkilötietolain 29 §:n mukaan estettävä tällaisen tiedon leviäminen, jos tieto voi vaarantaa rekisteröidyn yksityisyyden suojaa tai hänen oikeuksiaan. Yllä esitetyistä syistä esityksessä on päädytty esittämään nykyisen kymmenen vuoden määräajan sijaan 20 vuoden määräaikaa, joka on täsmällisesti määritetty ja helpottaa postiyritysten käytännön toimintaa ottaen huomioon että käsiteltävät henkilötiedot ovat määritellyn henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen kannalta tarpeellisia ja virheettömiä.

Henkilötietojen käsittelystä on ehdotuksessa säädetty perustuslain 10 §:n edellyttämällä tarkkuudella. Ehdotuksen säännökset eivät ole ristiriidassa perustuslain 10 §:n kanssa.

Elinkeinonvapaus

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin uusi 17 §:n 2 momentti, jonka mukaan niillä Viestintäviraston määrittelemillä alueilla, joilla ei ole toteutettu

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

kaupallisin ehdoin sovittua, vähintään viisi kertaa viikossa ilmestyvän tilatun lehden jakelua (sanomalehtien varhaisjakeluverkko), yleispalvelun tarjoajan on hankittava viisipäiväinen jakelu. Hankinnan järjestämisestä säädetään vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa.

Ehdotettu 17 §:n 2 momentti ei estä yleispalvelun tarjoajaa toimimasta niillä alueilla, joiden keräilyn ja jakelun järjestämiseksi se on tehnyt hankintamenettelyn. Näin ollen elinkeinonvapauden rajoitus koskisi vain yleispalvelukirjeiden jakelua, joka on kokonaismäärältään vain noin kolme prosenttia Posti Oy:n koko liikevaihdosta. Jos hankintamenettelyssä ei löydy toimijaa, joka järjestäisi jakelun edullisemmin tai muuten paremmilla ehdoilla, tulee Posti Oy:n jatkaa toimintaansa kuten nykyisinkin. Näin ollen ei ole varmaa, että koko kolmen prosentin liikevaihdon muodosta yleispalvelulähetysten kokonaisuus niin sanotusti poistuisi Posti Oy:n tuloksesta.

Luottamuksellisen viestin suoja

Postilain 40 § postilähetysten vastaanotosta, välityksestä ja takavarikoinnista ehdotetaan uudistettavaksi siten, että postiyritys voi kieltäytyä vastaanottamasta tai välittämästä kirjelähetystä tai postipakettia, jos lähetys sisältää vaarallisia aineita, esineitä tai tuotteita, joiden kuljettaminen on laissa kielletty taikka jotka ovat muulla tavalla lain vastaisia tai, joiden on perusteltua syytä epäillä aiheuttavan vaaraa ihmiselle tai omaisuudelle. Nykymuodossa säännös kuuluu ”aiheuttavat ilmeistä vaaraa” ja siten säännöksen mahdollisuutta olla välittämästä tai vastaanottamasta postilähetystä laajennetaan joiltakin osin. Ehdotuksessa ei siis muuteta lain säännöksiä, jotka vaikuttaisivat luottamuksellisen viestin suojan turvaamiseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi